

IV. RECENZJE

O. Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv (Niepokalanów)

Premisla Christiana

t. 19 (2020/2021), s. 195-198

Ks. Waław Siwak, Zgromadzeni na Świętej Wieczerzy. Czytanki majowe o sakramentach wiary, Wydawnictwo Archidiecezji Przemyskiej, Przemyśl 2021, ss. 110.

Przystępując do pisania recenzji odpowiedzialny recenzent pyta o recenzowanego autora, o jego kompetencje. Niechaj więc nie dziwi pytanie o studia i publikacje ks. Waława Siwaka.

Ks. Siwak, z diecezji przemyskiej, odbył studia teologiczne na KUL. Pod moim kierownictwem napisał rozprawę doktorską p.t. *Maryja w Tajemnicy Wcielenia według Jana Pawła II*. Przystudiował wypowiedzi Papieża o Matce Pana w kontekście Misterium Wcielenia. Opublikowałem ją jako tom II nowej serii wydawniczej Wydziału Teologii KUL: *Mariologia w kontekście* – zmieniając nieco tytuł na: Ks. Waław Siwak, *Fiat mihi secundum verbum. Maryja w Tajemnicy Wcielenia według Jana Pawła II*, Lublin 2001. 346 s.

Studia ks. Siwak zaczął od Biblii, co trzeba zauważyć jako pozytywny element w ocenie teologa. Jego praca magisterska: *Teologia czytań mszalnych 7 niedzieli zwykłej roku A*, napisanej na seminarium z egzegezy Starego Testamentu, pod kierunkiem ks. dr hab. Stanisława Potockiego. Obrona 1990 na KUL.

Tytuł recenzowanej tutaj książki prowokuje pytanie: Jeśli czytanki majowe, to czemu nie o Matce Pana i naszej Matce, ale o sakramentach?

Autor wyjaśnia we *Wprowadzeniu*: papież Jan Paweł II w 2003 roku wydał encyklikę na temat Eucharystii w życiu Kościoła: *Ecclesia de Eucharistia vivit*, proponując Kościołowi pewien program duszpasterski z jego głównym tematem: kontemplacja eucharystycznego oblicza Chrystusa (s. 13). „Św. Jan Paweł II przypomniał Kościołowi XXI wieku o potrzebie duchowości eucharystycznej, dając mu w tej materii Maryję za wzór. Tej ostatniej kwestii poświęcił cały VI rozdział swej eucharystycznej encykliki noszący także znamienity tytuł: *W szkole Maryi Niewiasty Eucharystii*” (s. 14) [dla przypomnienia: Ojciec święty Jan Paweł II, *Encyklika Ecclesia de Eucharistia* [...]. *O Eucharystii w życiu Kościoła*, 17 kwietnia 2003, Wydawnictwo „M”, Kraków 2003]. Mając to na uwadze ks. Siwak tak sformułował cel swojej książki: „Spróbujmy więc spojrzeć na celebrowanie przez nas misterium Eucharystii z maryjnej perspektywy, ucząc się od Niej właściwego przeżywania Wielkiej Tajemnicy wiary, nie zapominając również o drugiej osobie szczególnie pa-

tronującej obecnemu rokowi duszpasterskiemu, jaką jest św. Józef, który w rzeczonyj kwestii także może nas wiele nauczyć” (s. 14).

Od wielu lat jestem przekonany o potrzebie uprawiania mariologii w szerokim kontekście teologicznym, zwłaszcza w kontekście chrystologii, pneumatologii oraz eklezjologii. Dla ilustracji: jeśli mamy poprawnie nauczać o Matce Pana Jako pośredniczce, to koniecznie musimy uwzględnić pośrednictwo Chrystusa, Ducha Świętego, Kościoła, świętych... (Por. moją trylogię: *Ku mariologii w kontekście*, I-III, Wyd. KUL, Lublin 2011-2015).

Autor zorganizował swój wykład w 31. czytankach po 3 strony każda. Większość czytanek już w tytule odsłania związek Maryi z Eucharystią: 12. *Mistrzynie w kontemplowaniu oblicza Chrystusa*; 13. *Wzór odniesienia Kościoła do Najświętszej Tajemnicy*; 14. *Wsparcie i przewodniczka w przyjmowaniu „tajemnicy wiary”*; 20. *Wierzyć w eucharystyczną obecność Pana na wzór Dziewicy*; 21. *Pierwsze tabernakulum w historii*; 24. *Eucharystyczne Stabat Mater*; 27. *Magnificat w perspektywie eucharystycznej*.

Czytanki 12 i 13 jako ilustracje wykładów:

12. *Mistrzynie w kontemplowaniu oblicza Chrystusa*. Autor rozpoczyna od informacji o encyklice Jana Pawła II *Ecclesia de Eucharistia*. Jego zdaniem Papież ukazał wzorczość Maryi dla duchowości eucharystycznej, tak bardzo potrzebnej Kościołowi XXI wieku. W powyższym kontekście ks. Wacław dokonuje wraz z czytelnikami / słuchaczami majowych czytanek wspólnej lektury odpowiednich fragmentów encykliki. Na 12. maja proponuje: „Dziś zwróćmy uwagę na pierwszy akapit VI rozdziału: «Jeśli chcemy ponownie odkryć ścisłą więź, jaka istnieje między Kościołem i Eucharystią, w całym jej bogactwie, nie możemy zapomnieć o Maryi, Matce i Wzorze Kościoła. W Liście apostolskim ‘Rosarium Virginis Mariae’, uznając Najświętszą Dziewicę za Mistrzynie w kontemplowaniu oblicza Chrystusa, włączyłem do tajemnic światła również ustanowienie Eucharystii. Maryja bowiem może nas prowadzić ku temu Najświętszemu Sakramentowi, ponieważ jest z nim głęboko związana» (EdE, nr 53)” (s. 48).

Komentując powyższy tekst ks. Siwak zauważa, iż „Maryja jest głęboko związana z Najświętszym Sakramentem. Na gruncie teologicznym, wydaje się, że związek ten najkrócej wyraża hymn ku czci Chrystusa eucharystycznego [...] *Ave verum Corpus natum de Maria Virgine (Bądź pozdrowione prawdziwe ciało zrodzone z Maryi Dziewicy)*. Ciało Chrystusa w Eucharystii jest ciałem przyjętym od Maryi Dziewicy. Tajemnica Wcielenia stanowi więc zasadniczą podstawę zaistnienia szczególnej relacji między Chrystusem eucharystycznym a Maryją. W misterium Wcielenia Syn Boży przyjął naturę ludzką, by dokonać w niej dzieła naszego zbawienia, co św. Jan wyraził krótko w słowach «Słowo stało się ciałem» (J 1,14). W tym ciele Syn Boży zbawczo za nas cierpiał, umarł i zmartwychwstał, w tym ciele daje się nam za pokarm. Wszystko to jest obecne w misterium Eucharystii [...] Maryja dając swoje ciało Słowu, stoi u początków misji Wcielonego Słowa,

a tym samym stoi «również u źródeł Eucharystii», jak napisał kiedyś św. Jan Paweł II w Przesłaniu na XIX Międzynarodowy Kongres Maryjny na Jasnej Górze” (s. 48-49).

Kolejny aspekt, na który – zdaniem ks. Siwaka – warto zwrócić uwagę, to fakt, że „Maryja jest głęboko związana z Najświętszym Sakramentem [...] i dlatego może nas ku niemu prowadzić. Prawdę tę Papież już wcześniej wielokrotnie wyrażał, także w najważniejszym rangą dokumencie maryjnym – encyklice *Redemptoris Mater*, gdzie między innymi napisał: «Maryja prowadzi wiernych do Eucharystii» (RM, 44) [...] autentyczny kult maryjny owocuje pogłębionym kultem Chrystusa” (s. 49).

Końcowa część wykładu spod nr 12 podkreśla, że Maryja jest Matką Chrystusa, ale także najdoskonalszą Jego uczennicą, „a może przede wszystkim mistrzynią w kontemplowaniu oblicza Chrystusa [...] Maryja jako Matka i wzór Kościoła swoim przykładem uczy, jak Chrystusa kochać i czcić. Wzór jest po to, aby go naśladować” (s. 50).

Myśl tę Autor rozwija w tekście następnym, tj. 13: *Wzór odniesienia Kościoła do Najświętszej Tajemnicy*. Za Janem Pawłem II stwierdza, że Maryja była obecna wśród Apostołów w wieczór ustanowienia Eucharystii, a „Kościół, patrząc na Maryję jako na swój wzór, jest wezwany do Jej naśladowania także w odniesieniu do Najświętszej Tajemnicy”. To naśladowanie Papież rozumie szeroko: „Maryja jest «Niewiastą Eucharystii w całym swoim życiu» (s. 52). Wzorczość Maryi sprowadza się zasadniczo do czterech podstawowych wymiarów: jest wzorem macierzyństwa Kościoła, jego dziewiczości, świętości i kultu. Zdaniem Autora Jan Paweł II „poszerza wzorczość Maryi dla kultu Kościoła o wymiar eucharystyczny” (s. 53). Uwagi na ten temat zasługują na wdzięczność i promocję: „Sobór Watykański II przypomniał, że prawdziwy kult maryjny zasadza się na wierze, autentycznej miłości i naśladowaniu cnót Maryi (KK, 67). Podobnie papież Paweł VI w adhortacji *Signum magnum* (13 V 1967) mocno podkreśla, że prawdziwe nabożeństwo do Maryi polega na odtwarzaniu Jej cnót w swoim życiu” (s. 53). Naśladowanie – to rozstrzygający element pobożności maryjnej, także szerzej – chrześcijańskiej: „Oczywiście chrześcijanin na pierwszym miejscu winien naśladować Jezusa Chrystusa, ale w pewnej dziedzinie naśladowanie Maryi jest niezastąpione – chodzi mianowicie o Jej odnośnienie się do tajemnicy Chrystusa, w tym wypadku eucharystycznego, tak jak Maryja, czyli na Jej wzór, wyczytamy z dalszych fragmentów encykliki” (s. 53).

W podobnym stylu Autor pisze o związku maryjnej pobożności z innym sakramentami. Można, a nawet trzeba się dziwić, że to ujęcie kultu maryjnego zdumiewa nowością... Nasza tradycyjna pobożność maryjna eksponuje przede wszystkim Jej wstawiennictwo i nasze wzywianie tegoż wstawiennictwa.

Zależy nam na pogłębieniu kultu maryjnego, sięgniemy zatem po książeczkę ks. Siwaka.

Rzadko rodzą się teksty niezwykle wartościowe dla mariologii, także w procesie jej odnowy – *aggiornamento*. Sakramentologiczny kontekst kultu maryjnego nie wyczerpuje zainteresowań Autora. Wiele lat temu opublikował artykuł o kontekście trynitarnym: *Trynitarny wymiar duchowości maryjnej*, „*Salvatoris Mater*” 2(2010) nr 1-2, s. 41-57.